

XX SVEM

SARAJEVSKA VEČERI MUZIKE

06.-10.05. 2014.

Narodno pozorište Sarajevo | Crkva sv. Josipa Manjin Dvor | Dom Družanih snaga BiH

Poštovani ljubitelji muzike, građani Sarajeva i studenti,

veliko mi je zadovoljstvo biti deo ovogodišnjeg, 20. jubilarnog SVEM-a. Briliantnim programom on još jedan put potvrđuje svoj prestižni status, i nudi poseban umetnički doživljaj, jedinstven u celom regionu.

Centralna atrakcija festivala je svakako jedna od najuzbudljivijih i najoriginalnijih pojava u modernom pijanizmu, u isto vreme neponovljiv, ekstravagantan i kontroverzan, **Maestro Ivo Pogorelić**. Njegova svetska slava zasnovana je, između ostalog, upravo na delima kompozitora koje će interpretirati u Sarajevu, F. Liszta i F. Chopina. Uz legendarnog Pogorelića sarajevskoj publici će se predstaviti još jedna izuzetna pijanistkinja, prava "tigrica" klavira, **Olga Kern**. Bivša "Solistkinja sezone" mog orkestra Filharmonije Brno, Olga je definitivno jedna od najintenzivnijih umetnica sa kojima sam imao prilike sarađivati, poznata po svojim vatrenim interpretacijama muzike S. Rahmanjinova. Pored njegovih čuvenih "Paganini Varijacij". Olga Kern će zajedno sa mnom i Simfonijskim Orkestrom HRT-a interpretirati čuveni "Totentanz" F. Liszta, koji će nas tačno 100 godina posle početka I. svetskog rata podsetiti na razornu moć mračne strane ljudskog duha, na katastrofalne posledice suženja svesti i mržnje koja je doveća do uništavanja do tada nepoznatih razmera. Ova tema je, na žalost, do današnjeg dana aktuelna na Balkanu.

Drago mi je da će moj debi u Sarajevu biti upravo zatvaranje 20. SVEM-a, i da se konačno ponovo vraćam u grad koji sam poslednji put posetio kao dete. Uz **studente muzičkih akademija iz Slovenije i Bosne i Hercegovine**, ansambl "Ad gloriam brass" iz Zagreba, sarajevske vokalne ansamble, i gigante svetske muzičke scene **Ive Pogorelića i Olge Kern**, ovaj festival će definitivno ispuniti visoke umetničke kriterijume, i učvrstiti status Sarajeva kao važnog kulturnog centra na Balkanu.

Aleksandar Marković, Brno, 18.12.2013.

Utorak, 06.05.2014, u 20:00 | Dom Oružanih snaga BiH

U susret SVEMu

Studenti Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani i Studenti Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu

PROGRAM

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Svita za violončelo br. 2, BWV 1008, d mol

Sarabande

Jan Gričar, saksofon

Georg Philipp Telemann (1681-1767)

Fantazija za flautu, br. 2, a mol

Grave

Vivace

Adagio

Allegro

Mirna Mlikota, flauta

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Hromatska fantazija i fuga BWV 903, d mol

Zlatan Božuta, klavir

Gordan Tudor (r. 1982)

Quarter Tone Waltz

Jan Gričar, saksofon

Isabel Mundry (r. 1963)

Spiegel Bilder

Branko Mlikota, klarinet

Kača Hadžifejzović, harmonika

Luciano Berio (1925-2003)

Sequenza VII/b

Jan Gričar, saksofon

Dmitrij Šostaković (1906-1975)

Klavirska trija op. 67, br. 2, e mol

Andante - Moderato - Poco più mosso

Allegro con brio

Largo

Allegretto - Adagio

Klavirska trija Aeternum

Maja Gombač, klavir

Lucija Krišelj, violinina

Sebastian Bertoncelj, violončelo

A black and white photograph of a person with dark hair, wearing a dark shirt, playing a double bass. They are positioned in the center-right of the frame, facing left. The background shows a path through a park with trees and foliage. The overall composition is moody and artistic.

JAN GRIČAR

Violončelista **Sebastian Bertoncelj** student je na Akademiji za glasbo u klasi prof. Miloša Mlejnika, a od oktobra 2013., u okviru međunarodne razmjene, studira kod prof. Conradina Brotbeka u Stuttgartu. Uspješan je učesnik mnogih takmičenja. Svirao je sa orkestrom Bledskog festivala, simfonijskim orkestrom Konzervatorija za glasbo in balet, Kamernim gudačkim orkestrom Akademije za glasbo, te sa orkestrom Slovenske filharmonije. Dobitnik je đačke Škerjančeve nagrade 2011. godine i studentske Prešernove nagrade 2013. godine.

Mirna Mlikota osnovnu i srednju muzičku školu, solistički odsjek - flauta i odsjek za muzičku teoriju i pedagogiju završila je u Zenici kao učenik generacije. Pohađala je seminare u BiH, Srbiji i Hrvatskoj i učestvovala na brojnim državnim i međunarodnim takmičenjima na kojima je osvajala specijalne, prve, druge i treće nagrade. Trenutno je studentica druge godine Odsjeka za duvačke instrumente i harmoniku, smjer flauta na Muzičkoj akademiji u Sarajevu u klasi prof. Sakiba Lačevića.

Zlatan Božuta osnovnu i srednju muzičku školu na Odsjeku za klavir završio je u Sarajevu. U toku srednjoškolskog obrazovanja učestvovao je na više državnih i internacionalnih takmičenja pod mentorstvom prof. Milorada Jovanovića i prof. Mirjane Jovanović, gdje je ostvario zapažene rezultate. Trenutno je

student četvrte godine Odsjeka za klavir, u klasi doc. mr. Dragana Opančića na Muzičkoj akademiji u Sarajevu. Usavršavao se na brojnim majstorskim radionicama Aleksandre Romanić, Borisa Kraljevića, Kemala Geklića, Ursule Oppens, Jerome Lowenthal, Christophera Tayloria idr.

Saskofonist **Jan Gričar** 2013. godine završio je dodiplomski studij na Akademiji za glasbo u Ljubljani u klasi prof. Matjaža Drevenška. Trenutno je student magistarskog studija kod prof. Mihe Rogine, a istovremeno se obrazuje u Francuskoj u Versaillesu kod prof. Vincenta Davida. Godine 2008. bio je finalist na takmičenju Mladi evrovizijski muzičar u Beču, na takmičenju u Požarevcu osvojio je prvo mjesto, na međunarodnom takmičenju u Columbusu (SAD) 2012. godine osvaja drugo mjesto, te 2013. na 7. Međunarodnom takmičenju saksofonista u Novoj Gorici također osvaja drugo mjesto. Dva puta je bio pobjednik državnog takmičenja TEMSIG (2007. i 2008. godine). Dobitnik je Škerjančeve nagrade Konzervatorija za glasbo in balet Ljubljana, te Prešernove nagrade koju dodjeljuje Univerzitet u Ljubljani.

Branko Mlikota osnovnu i srednju muzičku školu završio je u Zenici. Trenutno je student četvrte godine na Muzičkoj akademiji u Sarajevu u klasi prof. Tuce Vedrana na Odsjeku za duvačke instrumente i harmoniku, smjer:

klarinet. Nastupao je na brojnim takmičenjima i ostvario zapažene rezultate među kojima se ističe specijalna nagrada na Federalnom takmičenju 2010.godine. Stalni je član Kamerognog simfonijskog orkestra u Zenici. U augustu 2013. je bio učesnik seminara savremene muzike za klarinet i bas klarinet u Austriji (Mürzzuschlag), gdje radio sa predavačima kao što su Heinz-Peter Linshalm, Petra Stump i Harry Sparaay. Učestvovao je na više radionica sa klarinetistima Mate Bekavcom, Ernestom Molinarijem i Darkom Brlekom.

Kaća Hadžifejzović Srednju muzičku školu završava u Sarajevu. Trenutno je studentica treće godine na Odsjeku za duvačke instrumente i harmoniku, smjer: harmonika na Muzičkoj akademiji u Sarajevu u klasi doc.mr. Belme Šarančić Nahodović. Dobitnica je brojnih nagrada na takmičenjima u BiH i inostranstvu. Nastupala je u BiH, Srbiji, Hrvatskoj i Grčkoj.

Klavirski trio Aeternum sastavljen je od studenata Akademije za glasbo u Ljubljani u sastavu: Maja Gombač - klavir, Lucija Krišelj - violinina i Sebastian Bertoncelj – violončelo. U želji za zajedničkim muziciranjem okupili su se 2013. godine i na samom početku dobili pozitivne kritike i komentare čuvenog Trio di Parma. Nastupaju na Festivalima: Nei Suoni dei Luoghi (Turriaco, Italija), te Carintischer Sommer (Osoje, Austria). Mentor tria je Janez Podlesek. U januara 2014. godine učestvovali su

na Majstorskom tečaju u Schaffhausenu (Švicarska), u okviru kojeg su i uspješno nastupili.

Klaviristica Maja Gombač, je studentica Akademije za glasbo Ljubljana u klasi prof. Hinka Haasa. U okviru međunarodne razmjene ove godine se usavršava na salzburškom Mozarteumu kod prof. Imre Rohmannu. Dobitnica je nagrada na brojnim takmičenjima, među kojima je i državno takmičenje TEMSIG. Za izvođenje Griegovog Koncerta u a-molu sa Simfonijskim orkestrom RTV Slovenija dobila je Prešernovu nagradu Akademije za glasbo.

Violinistica Lucija Krišelj članica je orkestra Slovenske filharmonije. Diplomirala je u klasi prof. Primoža Novšaka 2013. godine. Paralelno se usavršavala na Univerzitetu za umjetnost u Grazu. Tokom studija je bila članica omladinskog orkestra Gustav Mahler. Nastupala je kao članica brojnih orkestara, kamernih ansambala, te kao solistica. Dobitnica je Prešernove nagrade Akademije za glasbo u Ljubljani.

ODJELIMA

Svita za violončelo br.2, BWV 1008, d-mol Johanna Sebastiana Bacha jedna je od šest Bachovih svita za violončelo. Djela su nastala u periodu od 1717. do 1723. u kojem je Bach djelovao kao kapelnik u Köthenu. Svita br. 2 sastavljena je iz sedam stavaka, Prélude, Allemande, Courante, Sarabande, Menuett I, Menuett II i Gigue. Sarabande je ples španjolskog porijekla pisani u $\frac{3}{4}$ taktu i centralni je stavak cijelokupne Svitke br. 2, te predstavlja njenu kulminaciju u pogledu cijelokupnog zvučnog ugodaja. Ovim stavkom, uz tmuran i bogat zvuk violončela, ponovo se oživljava mračnija atmosfera uvodnog Préludea. Djelo se izvodi u različitim aranžmanima i za druge instrumente, poput saksofona.

Fantazija za solo flautu br.2, a-mol Georg Philipp Telemanna pripada ciklusu od 12 fantazija za ovaj instrument premijerno objavljenih u Hamburgu između 1732. i 1733. godine. Sve fantazije pisane su u različitim tonalitetima, među kojima je Telemann izbjegavao one koji na tadašnjoj flauti nisu davali zadovoljavajući zvučni efekat. Telemannove fantazije spadaju u kapitalna djela flautističke literature. Fantazija br.2 u a-molu sastavljena je iz četiri kratka stavka, Grave, Vivace, Adagio i Allegro. Stavak Vivace sliči obliku ritornella, u kojem se isti materijal u vidu složene melodije sa hrvatskim elementima ponavlja u novim tonalitetima.

Hrvatska fantazija i fuga, BWV 903 u d-molu

Johanna Sebastiana Bacha jedno je od najznačajnijih njegovih djela pisanih za instrument s tipkama. Djelo je velike virtuoznosti i smionih harmonijskih struktura. Smatra se da je nastalo oko 1720. godine tokom Bachovog boravka u Weimaru. Termin fantazija odnosi se na slobodniju formu, pa je Hrvatska fantazija sastavljena iz tri odsjeka, među kojima je prvi u obliku preludija, drugi sličan obliku rečitativa, a treći kombinacija prethodna dva. Fuga je troglasna, u početku slijedi vrlo stroga pravila formalne izgradnje, koja postepeno blijede, a fuga stiče sve više elemenata fantazije.

Karakteristična je po početnom polustepenom materijalu iz kojeg se razvija cijelokupna forma. Vrlo smjela upotreba specifičnih harmonijskih rješenja sa mnoštvom hrvatskih elemenata i u fantaziji i u fugi, čine ovo djelo jednim od najzanimljivijih Bachovih kompozitorskih ostvarenja.

Quarter Tone Waltz za solo saksofon djelo je mladog saksofoniste i kompozitora Gordana Tudora nastalo 2010. godine. Svoje obrazovanje u oblasti instrumenta Tudor je stekao uz prof. Dragana Sremca, te Arna Bornkampa i Claudea Delangela, čuvenih saksofonista i profesora. Tudor je danas profesor na Akademiji za umjetnost u Novom Sadu, aktivni muzičar, član brojnih kamernih sastava, te organizator više značajnih muzičkih događaja. Quarter Tone Waltz je djelo pisano za alt saksofon karakteristično po upotrebi

savremenih tehnika sviranja ovog instrumenta, među kojima je i upotreba četvrttonova, na što i sam naziv djela upućuje. Djelo je uvršteno kao obavezna kompozicija brojnih evropskih internacionalnih saksofonističkih takmičenja.

Spiegel Bilder djelo je njemačke kompozitorice Isabel Mundry za klarinet i harmoniku. Studije kompozicije, muzikologije, historije umjetnosti i filozofije završila je u Berlinu. Studirala je i pri profesoru Hansu Zederu u Frankfurtu, gdje danas djeluje kao profesorica kompozicije. U oblasti elektroničke muzike usavršavala na čuvenom IRCAM-u. Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja za svoja djela. Njen instrumentalni stil kojem pripada i Spiegel Bilder se najbolje može opisati kao konstruktivni skepticizam koji pobuđuje na razmišljanje, ali je ipak lišen svih ideoloških odrednica, i kao takav ništa manje izazovan u pogledu strukture. Djelo je nastalo 1996. godine i inspirisano je polifonim postupcima kompozitora 15. stoljeća, Guillaume Dufaya. Karakteristično je po zvučnom kreiranju imaginarnog dijaloga, preko kanonskih materijala koji se zahvaljujući vremenskim nepoklapanjima nikada ne ponavljaju. Dionica svakog instrumenta egzistira u vlastitoj vremenskoj sferi.

Sequenze VIIb italijanskog kompozitora Luciana Berria čuveno je djelo savremene muzike za sopran saksofon. Dio je najpoznatijeg Berriegov ciklusa djela za različite solo instrumente Sequenze. Prva Sequenze I komponovana je 1958.

godine za flautu, a posljednja Sequenze XVI završena je 2002. godine i pisana je za violončelo. Sequenze VIIb za sopran saksofon transkripcija je originalne Sequenze VII za obou nastale 1969. godine, i djelo je čuvenog francuskog saksofoniste Claude Delanglea nastalo 1993. Djelo se može posmatrati kao varijacija na jedan ton, ton h. Suština djela leži u enharmonijskim prstoredima, multiphonicsima, specifičnoj artikulaciji i dinamici.

Klavirska trijumfata op.67, br.2 u e-molu djelo je istaknutog ruskog kompozitora Dmitrija Šostakovića. Nastalo je tokom Drugog svjetskog rata, tačnije 1944. godine i posvećeno je preminulom Šostakovićevom prijatelju, muzikologu i kritičaru Ivanu Sollertinskom. Ovo elegično djelo sastavljeno je iz četiri stava. Prvi, Allegro – Moderato - Poco più mosso počinje solo dionicom violončela, nakon čega se priključuju dionice violinice i klavira, a djelo se nastavlja fugom, karakterističnom za pojedinu kamerna Šostakovićeva djela. Drugi stavak, Allegro con brio je Scherzo u tipičnom Šostakovićevom maniru, u karakteru konstantno balansirajući između živog i frenetičnog. Treći stavak, Largo, donosi duboko intimnu žalopojku, dok je Finale trija, Allegretto – Adagio, uvjerljiva muzička pripovijest kao lično kompozitorovo svjedočanstvo ne samo o vlastitoj, već i o tragediji globalnih razmjera koju je donio Drugi svjetski rat.

Srijeda, 07.05.2014, u 20:00 | Narodno pozorište Sarajevo

IVO POGORELIĆ, recital

PROGRAM

Frédéric Chopin (1810-1849)

Sonata op.35, br.2, b-mol

Grave - Doppio movimento

Scherzo

Marche funèbre: Lento

Finale: Presto

Franz Liszt (1811-1886)

Mephisto valcer br. 1

****

Frédéric Chopin

Nocturne op. 48, br.1, c-mol

Franz Liszt

Sonata h-mol, S. 178

Lento assai - Allegro energico - Prestissimo - Andante sostenuto - Allegro moderato - Lento assai

IVO POGORELIĆ

IVO POGORELIĆ zasigurno je jedan od najintrigantrijih, najutjecajnijih i najpoznatijih svjetskih pijanista današnjice. Njegove specifične interpretacije čuvenih djela pijaničke literature izazivale su brojne reakcije publike i kritičara, ali nikada nisu ostavljale ravnodušnim. Često nazivan i genijem, maestro Pogorelić je svojom umjetničkom djelatnošću utjecao na brojne generacije pijanista. Nakon čuvenog događaja na prestižnom Međunarodnom takmičenju *Frederic Chopin* 1980. godine, kada je pijanistica Marta Argerich, prepoznavši njegov nevjerovatni talent, mladog pijanistu proglašila genijem i iz protesta istupila iz žirija, jer je eliminiran u trećem krugu, njegova karijera poprimila je potpuno novi oblik. Medijski odjaci ovog najkontroverznijeg događaja u historiji čuvenog takmičenja maestra Pogorelića smjestili su u sami vrh svjetske pijaničke scene. Tadašnjeg pobjednika takmičenja, Dang Thai Sona gotovo нико nije zapamtio. Samo godinu dana nakon ove životne prekretnice, maestro Pogorelić debitirao je u njutorškom Carnegie Hallu, a uslijedili su mnogobrojni pozivi za koncerte širom svijeta, od Sjedinjenih Američkih Država do Japana. Dobija pozive za koncerte i od čuvenih svjetskih orkestara poput Berlinske i Bečke filharmonije, Londonskog simfonijskog orkestra, Njutorške filharmonije, Londonske kraljevske filharmonije, Orkestra Tonhalle iz Züricha, orkestara iz Chicaga i Boston-a, Filharmonije iz Los Angelesa, te mnogih drugih. Već 1982. godine potpisuje ugovor za *Deutsche Grammophon*, te snima niz najzna-

čajnih djela pijaničke literature majstora od Bacha, Scarlattija, Mozarta, Haydna, Beethovena, Schumanna, Chopina, Čajkovskog i Liszta do Prokofjeva, Ravela i Skrjabina. O njegovim izvedbama pisali su svi značajni svjetski kritičari i listovi: „Svaki ton odsvirao je tačno, sa nevjerovatnom ekspresijom. Bio je cijeli orkestar“ (*New York Times*) ili „Pogorelić čini da muzika zvoni s uzbudnjem kada je to potrebno, dopuštajući mekšoj, laganijoj muzici da se istakne prirodnim dostojanstvom.“ Njegovi snimci najznačajnijih muzičkih ostvarenja postali su najprodavanijim albumima klasične muzike u historiji. Umjetnost maestra Pogorelića počiva na čvrstim uvjerenjima da u interpretaciji treba uviјek težiti novim pristupima, lišenim svih muzičkih stereotipa, manira, podrazumijevanja, te svaki put djelu pristupiti sa iskrenošću prvog umjetničkog zanosa.

Maestro Ivo Pogorelić rođen je u Beogradu, gdje je već kao dječak pokazao izuzetan talenat i interes za muziku. Sa 12 godina biva primljen na Središnju muzičku školu u Moskvi, a od 1975. godine svoje pijaničko školovanje nastavlja na čuvenom Konzervatoriju Tchaikovsky u Moskvi. Život i rad sa pijanisticom i pedagoginjom Alisom Kezaradze u potpunosti je obilježio i usmjerio maestrov umjetnički put. S njom je ostao povezan intezivnom profesionalnom saradjnjom i brakom sve do njene smrti, 1996. godine, nakon čega se na duže vrijeme povukao iz javnog i koncertnog života.

Koncertiranju se uspješno vratio u sezoni 2005/2006, pa je uskoro nastupao na turnejama po Evropi, Aziji, Sjevernoj Americi, te Australiji i Novom Zelandu. Za hrvatski *Jutarnji list* o vlastitom pristupu muzici izjavio je: „Smatram da je najlaskaviji kompliment za pijanistu kada dosegne takav profesionalni nivo da svaki koncert zvuči kao improvizacija, a to zapravo nije, jer sve je itekako dobro izrađeno”, ističući da je on jedini koji ima hrabrosti opet i iznova se vraćati stariim djelima koje je nebrojeno puta izveo i snimio, te u svaku izvedbu unijeti nešto potpuno novo. Ovaj predani umjetnik, genij kako ga mnogi kritičari nazivaju, za sebe kaže da je sluga umjetnosti, i naglašava da, koliko god svima takav način života izgledao egzotično i primamljivo, nakon svega on ipak i dalje treba sjesti za klavir i nastaviti sa predanim, upornim radom na putu ka novom. (Usp. *Jutarnji list*, 2010) Osim što je i posljednjim atomom svog bića predan i posvećen umjetnosti, maestro Pogorelić intenzivno se bavi i humanitarnim radom, te aktivnostima na polju razvoja obrazovanja. U Hrvatskoj je još 1986. godine osnovao Fond za mlade glazbenike, čiji je cilj bio finansijski pomoći studije u inostranstvu za izuzetno talentovane mlade muzičare. Utemeljio je i muzički festival u Bad Wörishofenu 1988. godine koji nosi njegovo ime, a iste godine postao je i UNESCO-ov ambasador dobre volje. U Pasadeni u SAD-u 1993. godine pokrenuo je i Internacionalno pijanističko takmičenje Ivo Pogorelić, koje je nažalost doživjelo samo jedno izdanje. U najtežim

vremenima za grad Sarajevo, ovaj ne samo veliki umjetnik, već i predani humanitarac i Čovjek, 1994. godine osnovao je Dobrotvornu fondaciju Sarajevo za gradnju bolnice i zdravstvenu pomoć tada prijeko potrebnu. Dobitnik je mnoštva nagrada i priznanja, kako za svoj umjetnički, tako i za humanitarni rad, među kojima su nagrada *Orlando* (1981), *Vladimir Nazor* (1985), *Porin* za poseban doprinos hrvatskoj muzičkoj kulturi (1997), te mnoge druge.

ODJELIMA

Početi muzičko putovanje kroz historiju pijanizma, te izuzetno bogatu pijanističku literaturu nemoguće je, besmisleno i u svakom smislu pogrešno ako se izostave dva njegova najznačajnija stuba, oslonca cijelokupne pijanističke historije, majstora kompozicije, Frederic Chopin i Franz Liszt. Ove dvije snažne figure stoje u središtu svih pijanističkih dešavanja, njihove omniprezentne kompozitorske i pijanističke aure i danas su vodiči i putokazi na dugoj i napornoj, ali užvišenoj i jedinstvenoj umjetničkoj stazi kojom hrabro kroče izabrani pojedinci pijanističkog svijeta. Različiti po umjetničkom senzibilitetu, ali istovjetni u misiji i magnetizirajućem karakteru svoje umjetnosti za sve ljubitelje i baštinike stoljećima stare pijanističke tradicije, vrlo često se, udruženim snagama, zajedno nalaze na koncertnim programima svih svjetskih pijanista. Njihova remek-djela nezaobilazan su i nepresušan izvor interpretativnih ideja, te

muzike u pravom smislu te riječi. Svoju ljubav i veliki talenat za muziku i Chopin i Liszt pokazali su vrlo rano, te od djetinjstva počeli graditi impresivne pijanističke karijere. S jedne strane pjesnik klavira, a s druge izuzetan pijanistički virtuoz uspjeli su izgraditi vlastite, unikatne i prepoznatljive kompozitorske i interpretatorske stilove. Chopinov bel canto izražen kroz očaravajuće melodije posvećene instrumentu s tipkama, te Lisztova dramatika izražena ne samo kroz djela za klavir, već i kroz cjelokupan kompozitorov opus, elementi su bez kojih se danas ne može zamisliti romantičarska umjetnost sviranja i komponovanja za klavir.

I Chopin i Liszt dali su značajan doprinos formi sonate, provocirajući prijeko potrebne formalne promjene, te inicirajući njenu formalnu transformaciju. Nakon Beethovenovih majstorskih ostvarenja na polju klavirske sonate, dvojica majstora hrabro su ponudila svoja potpuno različita rješenja. Frederic Chopin je svoj najznačajniji doprinos dao Sonatom br.2, op. 35, b-mol, najpoznatijom i najčešće izvođenom od njegova tri sonatna ostvarenja za klavir. Chopinov pristup sonati karakteriše objedinjavanje četiri gotovo nepovezana, pojedinačna djela u jedan jedinstven četverostavačni ciklus sačinjen od sonatnog oblika posebno razrađene provedbe, lepršavog Scherza, Posmrtnog marša i furioznog, izuzetno motoričnog Finala (mnogo kraćih dimenzija od stavova koji mu prethode). U prilog tome svjedoči i činjenica da su stavci

nastajali na imanju George Sand u Nohantu u različitim vremenskim razmacima, pa je tako Posmrtni marš nastao 1837. godine, dok su mu ostali stavci pridruženi 1839. godine, kada je ciklus kompletiran. Posmrtni marš je svakako najpoznatiji stavak djela, te se vrlo često izvodi samostalno, izdvojen iz ciklusa. Zanimljivo je i da je Chopin, koji je bio veliki poštovalec Beethovena i njegovog stvaralaštva, u stavke svoje Sonate br. 2 unio i neke elemente koji aludiraju na zvučnu sliku Beethovenovih klavirske ostvarenja, Sonate br.32, op.111 i br.12, op.26, posebno kroz prvi i četvrti stavak djela.

Lisztov Mephisto valcer br.1, S.514 najpoznatiji je od četiri istoimena valcera. Nastao je u periodu između 1859. i 1862. godine, te je prvo bitno napisan kao isključivo orkestarsko djelo kojem je naknadno pridružena dionica klavira. Njegov podnaslov, Ples u seoskoj krčmi upućuje načisto programski karakter, inspirisan epizodom iz Fausta Nikolausa Lenaua, isписаног sadržaja u prvom štampanom izdanju partiture. Sadržaj je prije opis zvučanja, nego opis samih događaja i dočarava zvučni ugodaj svadbe u seoskoj krčmi, Mefistovog hipnotizirajućeg sviranja violine, divlji, razuzdani ples Fausta i ljubavnu pjesmu slavuju u šumi. Izrazita dramatika djela vidljiva je već na samom njegovom početku kroz nevjerovatnu zvučnu snagu postignutu forsiranjem harmonijske, a ne melodijske muzičke ravni, kroz niz istaknutih kvinti u staccatu. Iznimna virtuoznost ovog Lisztovog djela posvećenog

njegovom omiljenom učeniku Carlu Tausigu, dovodi njegovu interpretaciju do samog ruba izvođačkih mogućnosti.

Nasuprot dramatici Mephisto valcera leži poseban muzički senzibilitet Chopina izražen kroz jedno od njegovih majstorskih ostvarenja za klavir, Nocturne op.48, br.1, c-mol. Djelo nastalo 1841, uz Nocturne op.48, br.2, bilo je posvećeno gospodici Laure Duperré, Chopinovoj učenici. Smatra se jednim od najemotivnijih Chopinovih muzičkih ostvarenja, zvukom slikajući svu zavodljivost Chopinove duboko intimne, potresne muzičke isповijesti, te beskrajne tuge izražene kroz melodijsku liniju nestalnog, promjenjivog toka, uz uspone i padove, ubrzavanja, usporavanja, te konačni nestanak. Sve nijanse jednog emotivnog raspoloženja kojim odiše ovo djelo formalno su izražene kroz trodijelni oblik pjesme, i pred izvođača postavljaju visoke interpretativne zahtjeve.

Za razliku od Chopinove Sonate br.2, op. 35, b-mol, kojoj nedostaje snažnija veza među stavcima i koherentnost cjelokupnog oblika, Liszt kroz svoju Sonatu u h-molu, S. 178, ispituje drugu krajnost problema sonatnog ciklusa. Tražeći rješenje u oblicima poput orkestarske simfonijске pjesme, Liszt dolazi na ideju da kreira cjelokupan ciklus u jednom stavu, time se radikalno odmičući od klasičnog oblika sonate. Osim jednostavačnosti Liszt se distancira i od klasičnog sonatnog tematskog dualizma, i bira monotematizam kao novo izražajno sredstvo.

No, uprkos inovacijama, Liszt uspijeva iz jedinstvenog ishodišnog materijala razviti cjelinu koja sadrži sve elemente sonatnog oblika na mikro-razini, te sonatnog ciklusa na makro-razini. Djelo je nastalo 1853. godine (objavljeno 1854) u Weimaru na nagovor kneginje Karoline Wittgenstein, a posvećeno je velikom pijanistu i kompozitoru Robertu Schumannu. Trebalo je sačekati čak tri godine na premijernu izvedbu, koja se ipak održala 1857. godine u Berlinu, a čast da djelo prazvede imao je Hans von Bülow. Po premijernoj izvedbi djelo je doživjelo brojne kritike Eduarda Hanslicka i njegovih sljedbenika, ali i veliko odobravanje Wagnera, te se često smatra djelom ispred svog vremena. Danas je sastavni dio repertoara svih istaknutih svjetskih pijanista.

Četvrtak, 08.05.2014, u 20:00 | Crkva sv. Josipa Marijin dvor

AD GLORIAM BRASS

Ad Gloriam Brass, Zagreb

Igor Hrustek, truba

Mario Lončar, truba

Stjepan Filipić, truba

Srđan Peić, horna

Mario Šincek, trombon

Ivica Geček, tuba

PROGRAM

Giuseppe Verdi (1813–1901) /

arr. Mario Šincek

Uvertira iz opere *Nabucco*

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) /

arr. Mario Šincek

Uvertira iz opere *Čarobna frula*

Gioachino Rossini (1792–1868) /

arr. Mario Šincek

Uvertira iz opere *William Tell*

Dmitri Šostaković (1906–1975) /

arr. Tomislav Paver

Valcer br. 2 iz *Suite za variétéd orkestar*

Ivica Badurina / arr. Mario Šincek

Vilo moja

Ljubo Stipišić (1938–2011) / arr. Mario Šincek

Dalmatino

Antun Dobronić (1878–1955) /

arr. Miroslav Milić

Poskakuša iz svite Jelšonski tonci

Giacomo Puccini (1858–1924) /

arr. Tomislav Paver

Nessun dorma, aria iz opere Turandot

Astor Piazzolla (1921–1992) /

arr. Tomislav Paver

Oblivion

Giuseppe Verdi / arr. Mario Šincek

Grande finale secondo iz opere Aida

AD GLORIAM
BRASS

AD GLORIAM BRASS je hrvatski limeni duvački sastav. Njega čini šest muzičara, inače članova orkestara Opere Hrvatskog narodnog kazališta i Zagrebačke filharmonije: Igor Hrustek - truba, Mario Lončar - truba, Stjepan Filipić - truba, Srdjan Peić - horna, Mario Šincek - trombon i Ivica Geček - tuba. Ansambl je osnovan 1993. godine i od tada neprekidno djeluje u ponešto izmijenjenom sastavu. Njihov repertoar čine djela evropskih i hrvatskih majstora renesanse i baroka (F. Sponga, V. Jelić, J. Clarke, H. Purcell, G. F. Händel, J. S. Bach), te djela savremenih hrvatskih autora od kojih su neka napisana posebno za ovaj ansambl (A. Klobučar, M. Milić, A. Igrec, Z. Juranić). Posebno je značajno istaknuti pet praizvedenih kompozicija starohrvatskoga majstora Franceska Sponge Uspera na Osorskim glazbenim večerima 1997., 1998. i 1999. godine. Uz mnogobrojne samostalne koncerne i nastupe (Osorske glazbene večeri, Varaždinske barokne večeri, Dječji festival Šibenik, Zagrebački barokni festival, Salon Očić – Zagreb, Večeri u Donatu – Zadar, München, Jakarta, Padang, Sarajevo, Bitola, Skopje, Split, Poreč, Lubenice, Čakovec, Sisak, Rovinj, Dani hrvatske glazbe – Opatija i Pula), koncerne s eminentnim hrvatskim umjetnicima (Lidija Horvat-Dunjko, Mario Penzar, Igor Lešnik, Zagrebački kvartet saksofona) i horovima (Sv. Marko, Palma), ansambl je sudjelovao u nizu emisija snimljenih za Hrvatsku radioteleviziju, a neke izvedbe zabilježene su i na dva nosača zvuka. Miljenici su publike i kritike ne samo u

Hrvatskoj, već i izvan njenih granica, a njihov svaki koncert donosi posebno muzičko iskustvo.

ODJELIMA

Uvertira za operu Nabucco Giuseppe Verdija jedna je od čuvenih uvertira operne literature. Opera Nabucco nastala je 1841. godine i već prvim izvođenjem doživjela ogroman uspjeh. Verdi je sam tvrdio da je ova opera trajno učvrstila njegovu reputaciju uspješnog opernog kompozitora. Opera je zasnovana na starozavjetnoj priči o protjerivanju Jevreja iz Izraela i njihovom odvođenju u ropstvo u Babilon, kod vladara Nabukodonosora. Opera je pisana u 4 čina, a uvertira je, uz čuveni Hor Jevreja Va pensiero, najčešće izvođeni dio opere. Aranžmani ovog djela za limeni duvački sastav bili su posebno popularni u viktorijanskoj Engleskoj radi približavanja ove vrste muzike radničkoj klasi. Ansambl *Ad Gloriam Brass* uvertiru izvodi u aranžmanu tromboniste Marija Šinceka.

Opera Čarobna frula Wolfganga Amadeusa Mozarta posljednje je njegovo završeno djelo. Premijerno je izvedena 1791. godine u Freihaus-Theater auf der Wieden u Beču. Pisana je u dva čina u formi singspiela i odmah po premijernom izvođenju doživjela je veliki uspjeh. Uvertira za operu Čarobna frula vrlo je energičan i jezgrovit dio cjelokupnog djela. Dinamika uvertire, te tretman jedine njene

teme u fugatu kreiraju specifičan zvučni ugodaj, koji u cijelokupnoj operi održava prirodno jedinstvo muzike i radnje. *Ad Gloriam Brass* ovu uvertiru izvodi u aranžmanu tromboniste Marija Šinceka.

Mini-ciklus uvertira na vlastitim repertoaru ansambl zaključuje čuvenom **uvertirom iz opere William Tell** Gioachina Rossinija. Djelo je pisano u 4 čina, te je premijerno izvedeno 1829. godine u pariškoj Operi. To je ujedno i posljednja Rossinijeva opera. Uvertira je sastavljena iz četiri dijela kojima Rossini muzikom slika ambijent švicarskih Alpa. Prvi dio poznat je i kao Prelude ili Zoro i karakterističan je po zvuku violončela i kontrabasa koji dominira uvodnim dijelom uvertire. Drugi dio, Oluja, donosi energičan nastup tutti orkestra, a treći dio, Ranz des Vaches, nastao na istoimenu folklornu melodiju švicarskih Alpa, donosi karakterističan dvostruki solo engleskog roga i flaute. Uvertira se zaključuje pompeznim Finilom, poznatim i kao Marš švicarskih vojnika. Svo bogatstvo orkestarskih boja uspješno je predstavljeno aranžmanom tromboniste Marija Šinceka za ansambl *Ad Gloriam Brass*.

Valcer br.2 iz Svite za variété orkestar Dmitrija Šostakovića izuzetno je popularno djelo. Dugo vremena se pogrešno mislio da je *Svita za variété orkestar* ustvari *Jazz svita* br. 2. Međutim, sve dileme su riješene 1999. godine pronašlaškom izgubljene partiture *Jazz svite*. *Svita za*

variété orkestar sastavljena je iz 8 stavaka, među kojima je najpoznatiji svakako Valcer br. 2. Ovo djelo je premijerno izvedeno u Londonu 1988. godine pod nazivom *Jazz svita* br. 2, a izvedbom je dirigovao Mstislav Rostropović. Valcer br. 2 često se izvodi u različitim aranžmanima za limene duvačke ansamble, a *Ad Gloriam Brass* djelo izvodi u aranžmanu trubača Tomislava Pavera.

Vilo moja čuvena je dalmatinska klapska pjesma hrvatskog kantautora Ivica Badurine. Prvu pjesmu Badurina je napisao za Tomislava Ivčića i Splitski festival 1987. godine. Od tada je komponovao brojne popularne klapske pjesme među kojima su i *Da te mogu pismom zvati*, *Ne damo te pismo naša*, a jedna od najpoznatijih je svakako *Vilo moja*. Ansambl *Ad Gloriam Brass* ovu pjesmu izvodi u aranžmanu tromboniste Marija Šinceka.

Ljubo Stipišić-Delmata hrvatski je melograf, aranžer, kompozitor i dirigent. Jedan je od suosnivača Festivala dalmatinskih klapa u Omišu, najvećeg festivala te vrste, a djelovao je i kao voditelj brojnih dalmatinskih klapa. Kao melograf zabilježio je preko 200 dalmatinskih narodnih napjeva i time dao značajan doprinos hrvatskoj etnomuzikologiji. Autor je brojnih popularnih pjesama, među kojima je posebno poznata pjesma *Dalmatino*, koju ansambl *Ad Gloriam Brass* izvodi u aranžmanu tromboniste Marija Šinceka.

Poskakuša iz svite Jelšonski tonci djelo je hrvatskog kompozitora Antuna Dobronića. Jedan je od značajnih predstavnika hrvatske umjetničke muzike nacionalnog smjera inspirisane narodnim melosom. Intenzivno se bavio prikupljanjem folklornih napjeva, iz čega je proizašao veliki dio njegovog opusa. Među najpoznatijim Dobroničevim kompozitorskim ostvarenjima je svita za gudački orkestar *Jelšonski tonci* nastala 1938. godine. Svita je inspirisana tradicionalnim plesovima Jelse i okolice (Hvar), a jedan od najpoznatijih je i *Poskakuša* koju *Ad Gloriam Brass* izvodi u aranžmanu Miroslava Milića.

Nessun dorma najpoznatija je tenorska arija iz opere *Turandot* italijanskog verističkog kompozitora Giacoma Puccinija. *Turandot* je opera u tri čina, koju je, zbog Puccinijeve rane smrti, dovršio Franco Alfano 1926. godine. Iste godine premijerno je izvedena u milanskom Tetro alla Scala pod dirigentskom palicom maestra Artura Toscaninija. Ariju *Nessun dorma* pjeva lik princa Calafa koji je zaljubljen u princezu Turandot u završnom činu opere. Izrazito zahtjevna, ova arija proslavila je brojne solo-pjevače širom svijeta. *Ad Gloriam Brass* ariju izvodi u aranžmanu Tomislava Pavera.

Oblivion argentinskog kompozitora Astora Piazzolle jedan je od najpopularnijih tango komada. Njegov autor, kompozitor, aranžer i bandoneonista jedan je od najzaslužnijih za

popularizaciju tanga, naročito kroz pravac koji je sam inauguirao, *nuevo tango*, koji povezuje elemente tanga, jazza i klasične muzike. *Oblivion* je široj publici postao poznat kroz film *Marca Bellocchio Henry IV, ludi kralj*. Djelo izrazito melanholičnog prizvuka spada među Piazzolline tradicionalnije tango komade. Ansambl *Ad Gloriam Brass* djelo izvodi u aranžmanu Tomislava Pavera.

Grande finale secondo iz opere Aida djelo je talijanskog opernog majstora Giuseppe Verdija. Opera *Aida* pisana je u četiri čina, te premijerno izvedena 1871. godine u Operi u Kairu. *Grande finale secondo* je čuveni horski broj na kraju drugog čina opere poznat i kao *Gloria all'Egitto*, i nastupa nakon scene u kojoj kralj Egipta Radamesu, kapetanu straže poklanja ruku svoje kćeri, princeze Aide. Jedan je od najpoznatijih odlomaka opere, a ansambl *Ad Gloriam Brass* djelo izvodi u aranžmanu Marija Šinceka.

Petak, 09.05.2014, u 20:00 | Crkva sv. Josipa Marijin dvor

HOR PONTANIMA Sarajevo

Josip Katavić, dirigent

PROGRAM

arr. Dudley Cohen

Yom Seh Le Yisrael

Vladimir Milosavljević

Molitva Davidova, Psalm 86

solistica: **Lejla Selmanović, soprano**

arr. Mario Katavić

Ej Allahu, pogledaj me

Randall Thompson (1899–1984)

Alleluia

Josip Štolcer Slavenski (1896–1955)

Voda zvira iz kamena

Rudolf Taclik (1894–1942)

Bosančice

Stevan Stojanović Mokranjac (1956–1914)

Kozar

Todor Skalovski (1909–2004)

Makedonsko oro

Vladimir Berdović (1906–1980)

Lindo

Emil Cosetto (1918–2006)

Kolo iz Bosne

Petak, 09.05.2014., u 20:00 | Crkva sv. Josipa Marijin dvor

HOR SMJERA ZA CRKVENU MUZIKU I POJANJE

MUZIČKE AKADEMije UNIVERZITETA U ISTOĆNOM SARAJEVU

Rade Radović, dirigent

PROGRAM

Vladimir Milosavljević

Heruvimska pjesma

solistica: Andela Đerić, sopran

Kornelije Stanković (1831–1866)

Dostojno jest

Sergej Rahmanjinov (1873–1943)

Voskresenje Hristovo vidjevše

Petar Ilijič Čajkovski (1840–1893)

Tebe pojem

Hvalite Gospoda s'nebes

Marko Tajčević (1900–1984)

Dvanaest srpskih narodnih pjesama

Mikola Leontović (1877–1921)

Šcedrik

Georgij Sviridov (1915–1998)

Balalaika

Dragana Pantić-Veličković (r.1963)

Golema ččkalica

HOR PONTANIMA nastao je 1996. godine u Sarajevu kao rezultat vizije o interreligijskoj saradnji u Bosni i Hercegovini. Tokom 18 godina postojanja i djelovanja hor je nastojao povezati iznimno visok umjetnički domaćaj s moćnom vizijom budućnosti u kojoj će religije biti žarište susreta, a ne podjele. *Pontanima*, čije je ime nastalo od latinskih riječi *pons* - most i *anima* - duša, kreirala je svoj umjetnički produkt kao liturgija ljepote, umjetničke raznolikosti koja nastaje iz sazvučja duhovnih utjecaja u BiH. *Pontanima* je imala više od 400 koncerata i nastupala je diljem svijeta (BiH, Hrvatska, Austrija, Italija, Slovenija, Srbija, Crna Gora, Mađarska, Njemačka, Francuska, Švicarska, Kina i SAD) u dvoranama kao što su: Harvard univerzitet Boston, Kennedy centar - Washington DC, Jevrejska sinagoga - New York, Nacionalna katedrala - Washington DC, UNESCO dvorana u Parizu, Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu, Mala dvorana Vatroslav Lisinski u Zagrebu, Atrij Kneževog dvora u Dubrovniku, Koncertna dvorana Kolarac u Beogradu, Katedrale u Ljubljani i Mariboru, Svjetski sajam EXPO 2010. u Šangaju u Kini. Hor je i dobitnik brojnih nagrada i priznanja, kako za svoju mirovnu misiju, tako i za umjetnički rad, među kojima su i: *Common Ground Music Award* (Washington DC, 2004), Šestoaprilska nagrada grada Sarajeva i Zahvalnica grada Sarajeva (2006), zlatna i srebrna plaketa na Internacionalnom takmičenju horova *Musica Sacra a Roma* (2007), srebrna plaketa na Svjetskoj olimpijadi horova u Grazu u Austriji (2008), mirovna nagrada Pax

Christi (2011). *Pontanima* je snimila i 6 nosača zvuka, o horu su snimljena 2 dokumentarna filma, te brojne reportaže koje su napravile sve važnije TV kuće i radio stanice svijeta. Hor je sarađivao sa brojnim istaknutim svjetskim umjetnicima, a već 18 godina djeluje pod rukovodstvom dirigenta Josipa Katavića.

JOSIP KATAVIĆ rođen je i školovao se u Sarajevu. Od 1986. do rata (1992-1995) bio je stalni član hora RTV Sarajevo, a od 1989. zaposlen je u horu Sarajevske opere. U izvođenju više opernih predstava imao je i nekoliko solističkih epizodnih uloga. U najtežim ratnim vremenima vodio je hor Opere (1994-1998), te nekoliko sarajevskih horova: *Pro musica*, hor Trebević pri HKD Napredak, te hor Slobodan Princip Seljo. Sa fra Ivom Markovićem 1996. godine osniva međureligijski hor *Pontanima*, te do danas djeluje kao njegov dirigent. Sa *Pontanimom* je održao preko 400 koncerata širom svijeta i snimio 6 nosača zvuka.

HOR SMJERA ZA CRKVENU MUZIKU I POJANJE MUZIČKE AKADEMIJE UNIVERZITETA U ISTOČNOM SARAJEVU osnovan je u oktobru 2001. godine, na inicijativu mitropolita dabrobosanskog gospodina Nikolaja. Tokom svog višegodišnjeg djelovanja hor je nastupao širom svijeta na brojnim svjetskim muzičkim festivalima kao što su: *Musica sacra a Roma* (Rim, 2005), *BEMUS* (Beograd, 2006), *Musica Mediterranea-Europamusicale* festival (Minhen,

2009), Словянские встречи (Podmoskovlje - Balašiha, Rusija, 2006), Boh je lasko (Slovačka, 2007), Dani duhovne muzike (Pančevo, 2007), Dani Vlade Miloševića (Banjaluka, 2003), Sarajevska zima (2004, 2009). Hor je održao na stotine koncerata i nastupa u zemlji i u inostranstvu: Švedska, Danska, Slovačka, Njemačka, Poljska, Italija, Rusija, Slovenija, Srbija, Crna Gora. Laureat je i više međunarodnih horskih takmičenja među kojima su i osvojene Zlatne diplome na: *The Swedish International Choir Competition* (Helsingborg, Švedska, 2004), *10. Internationale concorso corale* (Riva Del Garda, Italija, 2008), Prvom takmičenju duhovne horske muzike *Musica sacra a Roma* (Rim, 2005, u drugoj kategoriji osvojili i Srebrnu diplomu). Hor je i dobitnik brojnih priznanja za izuzetan doprinos kulturi i umjetnosti. Glavni umjetnički fokus hora je pravoslavna duhovna muzika, predstavljena kroz stilski raznovrstan repertoar kao svojevrsni presjek muzičkog stvaralaštva kroz stoljeća na polju ovog muzičkog žanra. Hor je snimao za potrebe mnogih radio i TV stanica, te saradivao sa istaknutim umjetnicima današnjice. Glavni rukovodilac i dirigent hora, od njegovog osnivanja do danas je vanredni profesor na Muzičkoj akademiji u Istočnom Sarajevu, mr Rade Radović.

RADE RADOVIĆ muzičke studije završio je na Ruskoj muzičkoj akademiji Gnješini u Moskvi, na odsjecima za kompoziciju (klasa Boris A.

Čajkovski i Kiril J. Volkov) i za harmoniku (klasa Vladimir G. Karolj). Dirigovanje je počeo u klasi Vladimira Felera. Radio je kao profesor na Bogosloviji u Foči (1997–2008), gdje je dirigovao Horom Bogoslovije i Bogoslovskog fakulteta, sa kojim je pored učešća na bogosluženjima ostvario veliki broj koncertnih nastupa u BiH, Srbiji i Crnoj Gori. Pedagoški rad na Muzičkoj akademiji Univerziteta u Istočnom Sarajevu započeo je 2000. godine, od kada je angažovan na tri odsjeka – predmeti: Muzički oblici, Crkvena horska muzika, Harmonika, Kamerna muzika, Hor. Autor je knjige - analitičke studije *V. A. Zolotarjov - osvrt na djela za harmoniku* (2002) i monografije *Decenija rada Kamernog hora Smjera za crkvenu muziku i pojanje Muzičke akademije Univerziteta u Istočnom Sarajevu (2001–2011)* (2012). Kao rukovodilac Hora Smjera za crkvenu muziku i pojanje Muzičke akademije u Istočnom Sarajevu ostvario je veliki broj nastupa širom svijeta, uspostavio mnoštvo međunarodnih saradnji, te osvojio niz nagrada i priznanja.

ODJELIMA

Yom Zeh L'Yisrael je tradicionalna hebrejska pjesma (uočnica) koja se pjeva petkom uvečer uoči dana odmora, sabata, a napisao ju je mistik kabale, rabin Isaac Luria u 16. stoljeću. Pjesma govori o duhovnome zadovoljstvu, o radosti i miru kojima proslava sabata ispunja vjerničku dušu. Aranžman za hor napisao je savremeni kompozitor i dirigent Doudley Cohen,

uvažavajući nadopune pjesmi koje su se nakupile tokom stoljeća prisutnosti te pjesme u jevrejskoj tradiciji.

Molitva Davidova - Psalam 86 djelo je srpskog kompozitora Vladimira Milosavljevića. Milosavljević je poznat nekadašnji dirigent čuvenog Prvog srpskog pjevačkog društva. Živi i radi u Njemačkoj, te i danas djeluje kao horovođa više istaknutih horova. Ovaj duboko molitveni psalam komponovan za solistu i hor, u kojem solist artikulira svijest hora u iskrenoj molitvenoj predanosti i sjedinjenju, zasigurno spada u vrhunce muzičke duhovnosti.

Tradicionalnu islamsku illahiju, **Ej, Allahu, pogledaj me**, aranžirao je za hor, solo i dugum sarajevski kompozitor i aranžer Mario Katavić. Kao Sarajlija, Mario Katavić osjeća islamski bosanski tonus i njegovu posebnost u kontekstu kršćanskog okruženja, što se ponajviše osjeća u islamskoj preferenciji monofonije i naglasku na ispjевavanju teksta za razliku od kršćanske polifonije i oslonca na muziku. Djelo je aranžirano u obliku sola s monodijskom pratnjom hora i tako ostaje u islamskoj tradiciji i tonu, ali također pravi iskorak u polifoniju na refrenu kao vrhuncu pjesme.

Američki kompozitor Randall Thompson je 1940. godine po narudžbi napisao djelo **Aleluja** za tadašnji susret horova. No, umjesto pompe-

nog djela u maniru *Aleluje* iz oratorija Mesija G. F. Händela, pod dojmom dešavanja u okviru Drugog svjetskog rata koji se upravo razbuktao, napisao je tužnu, duboko mističnu i introspektivnu *Aleluju*. Upravo zbog svog specifičnog karaktera jedno je od najpoznatijih Thompsonovih djela izvođenih širom svijeta.

Josip Stolcer-Slavenski bio je hrvatski kompozitor iz Međimurja. Horsko djelo **Voda zvira iz kamena** nadahnuta je upravo medimurskim podnebljem. Koliko je pjesma odjek duše vidi se i po podnaslovu djela *Moja nadgrobna*, a kroz pjesmu je evidentno i izrastanje kulture iz religije, iz zanosa vjere. Narodnu pjesmu Slavenski je stavio u mistični muzički zaslon iz kojega crpi izražajnost i težinu.

Rudolf Taclik hrvatski je kompozitor, pedagog i sakupljač narodnih pjesama. U svome romantičnom kompozitorskom stilu u djelu **Bosančice** obradio je sedam pjesama iz Bosne i ukomponirao ih u pravi mali bosanski potpuri, koji reflektira slijevanje i usađivanje različitih utjecaja u bosanskohercegovačko kulturno biće.

Stevan Stojanović Mokranjac s pravom se naziva ocem srpske muzike, osobito srpskog muzičkog romantizma. Smatra se istinskim majstorom horske muzike, naročito vokalnih pravoslavnih i svjetovnih djela temeljenih na

motivima iz Srbije, Bosne, Bugarske i Makedonije. Šaljiva jadikovka, skerco **Kozar** jedna je od njegovih popularnijih horskih kompozicija.

Todor Skalovski je makedonski kompozitor i dirigent, kompozitor nacionalne makedonske himne. Njegovo **Makedonsko oro** vrlo efektognog prizvuka, jedno je od neizostavnih djela na repertoarima svih značajnijih horova regiona.

Vladimir Berdović hrvatski je kompozitor, dirigent i kritičar s dalmatinskoga podneblja. Komponovao je mnoštvo djela za orkestar, kamerne sastave, te dječje operete, horove, popijevke, crkvene i borbene pjesme, a obradivao je i narodne napjeve za vokalne i vokalno-instrumentalne sastave. Jedna od njegovih popularnijih kompozicija je i **Lindo** inspirisan istoimenom igrom dubrovačkog kraja.

Emil Cossetto hrvatski je kompozitor, dirigent, horovođa i muzički pedagog, te jedan od najuspješnijih i najčešće nagrađivanih hrvatskih horskih dirigenata. Često je komponovao djela inspirisana hrvatskim muzičkim folklorom, a **Kolo iz Bosne** je jedno do djela inspirisanih muzičkim krajolicima Bosne i Hercegovine, koja hor pretvara u razigrani glasovni folklorni orkestar.

Heruvimska pjesma djelo je srpskog kompozitora, dirigenta i horovode Vladimira

Milosavljevića. Kao dugogodišnji voditelj čuvenog Prvog beogradskog pjevačkog društva, Milosavljević je sa ovim horom premijerno izveo većinu vlastitih djela, među kojima su *Heruvimska pjesma*, *Molitva Davidova*, *Psalam šesti* i dr. Heruvimskom pjesmom nastoji kreirati atmosferu muzičke molitve, i dočarati pjesmu kerubina, andela sa nebesa.

Dostojno jest djelo je istaknutog srpskog kompozitora Kornelija Stankovića. Osim kao kompozitor, Stanković je radio na bilježenju i harmonizaciji narodnih napjeva. Autor je i tri sveske pravoslavnog crkvenog pojanja, među kojima je i čuvena Liturgija sv. Jovana Zlatoustog. **Dostojno jest** je himna veličanja Djevice Marije i pjeva se u okviru svake liturgije.

Voskresenije Hristovo vidjevše dio je čuvenog djela Vsenočnoje Bdenije op. 37 ruskog kompozitora Sergeja Rahmanjinova. Djelo je nastalo i premijerno izvedeno 1915. godine i jedno je od remek-djela pravoslavne duhovne muzike. **Voskresenije Hristovo vidješe** je dio Jutrenja, skupa molitvi koje se izvode ujutro, te uz Večernje i Čas prvi čine Vsenočnoje Bdenije.

Tebe pojem i Hvalite Gospoda s'nebes odlomci su poznate Liturgije sv. Jovana Zlatoustog, op.41 Pjotra Ilija Čajkovskog. Djelo je komponovano 1878. godine. Više puta

Čajkovski je isticao kako pravoslavna duhovna muzika ima mnogo poetskog šarma, čak i više od drugih muzičkih formi koje je znatno češće komponovao. Tebe pojem karakteristično je po novom kompozitorskom pristupu ovom inače homofonom odlomku liturgije. Čajkovski unosi elemente polifonije i imitacije i slične postupke sporovodi i u Hvalite Gospoda s'nebes.

Marko Tajčević bio je istaknuti srpski kompozitor i muzičar. Djelovao je i kao horovoda u više srpskih horova. Njegov kompozitorski opus čine djela pisana za različite vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne sastave. Posebno su značajna njegova teoretska i didaktička djela, među kojima je najistaknutija knjiga *Osnove muzičke teorije*. Vrlo često je komponovao inspirisan srpskim tradicionalnim napjevima, od kojih je nekoliko sabrao i u djelu **Dvanaest srpskih narodnih pjesama**, te aranžirao za mješoviti hor.

Mikola Leontović ukrajinski je kompozitor i dirigent. Muzičko obrazovanje stekao je na akademijama u Saint-Petersbourgu i Kijevu, a nakon studija aktivno je djelovao kao horovoda. Njegov opus gotovo u potpunosti čine horska djela, od kojih je najveću međunarodnu popularnost doživjelo djelo **Šcedrik**, koje se izvodi za pravoslavnu Novu Godinu.

Balalajka je horsko djelo ruskog kompozitora Georgija Sviridova. Ovaj bivši učenik Dmitrija Šostakovića autor je impresivnog kompozitorskog opusa, koji obuhvata različite muzičke žanrove. Njegova najpoznatija orkestarska djela su *Romansa* i *Valcer* iz djela *The Blizzard*, inspiriranog poezijom Aleksandra Puškina. Autor je i više horskih djela među kojima je i **Balalajka**, inspirisana istoimenim tradicionalnim ruskim instrumentom koji je Sviridov rado svirao.

Golema č'čkalica djelo je srpske kompozitorice mlađe generacije **Dragane Pantić - Veličković**. Karakteristično je po dinamičkoj i gradaciji u tempu kroz kanonske odlomke praćene izrazito ritmičnim dionicama muškog dijela hora. To je popularna horska kompozicija koja je sastavni dio repertoara brojnih horova regiona.

Subota, 10.05.2014, u 20:00 | Narodno pozorište

Simfonijski orkestar HRT-a, Zagreb

OLGA KERN, klavir

Aleksandar Marković, dirigent

PROGRAM

Franz Liszt (1811–1886)

Totentanz za klavir i orkestar

Sergej Rahmanjinov (1873–1943)

Rapsodija na Paganinijevu temu za klavir
i orkestar, op 43

****

Nikolaj Rimski-Korsakov (1844–1908)

Šeherezada, op. 35

I. More i Sinbadova loda

Largo e maestoso - Lento - Allegro non troppo - Tranquillo

II. Priča o princu od Kalendara

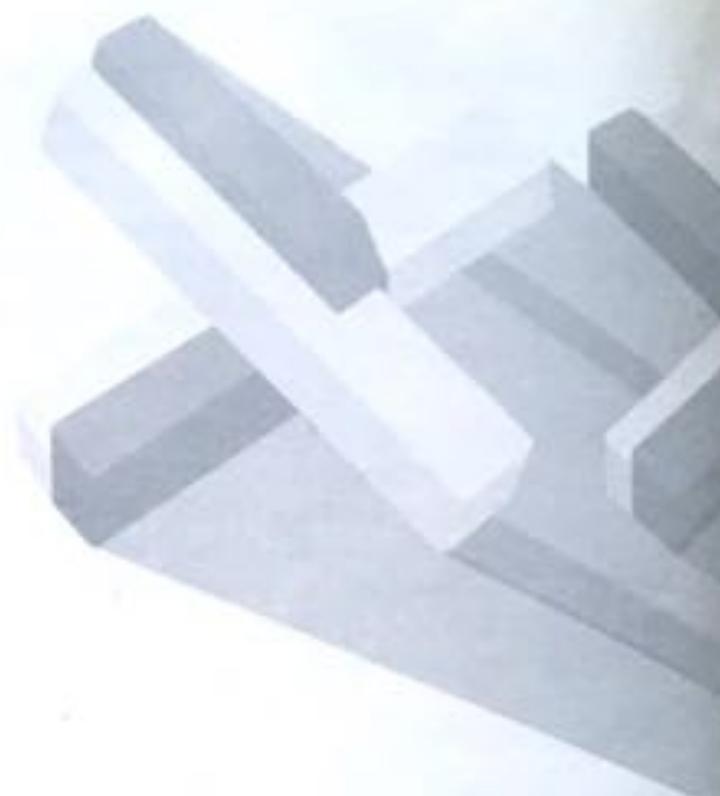
Lento - Andantino - Allegro molto - Vivace scherzando - Moderato assai -
- Allegro molto ed animato

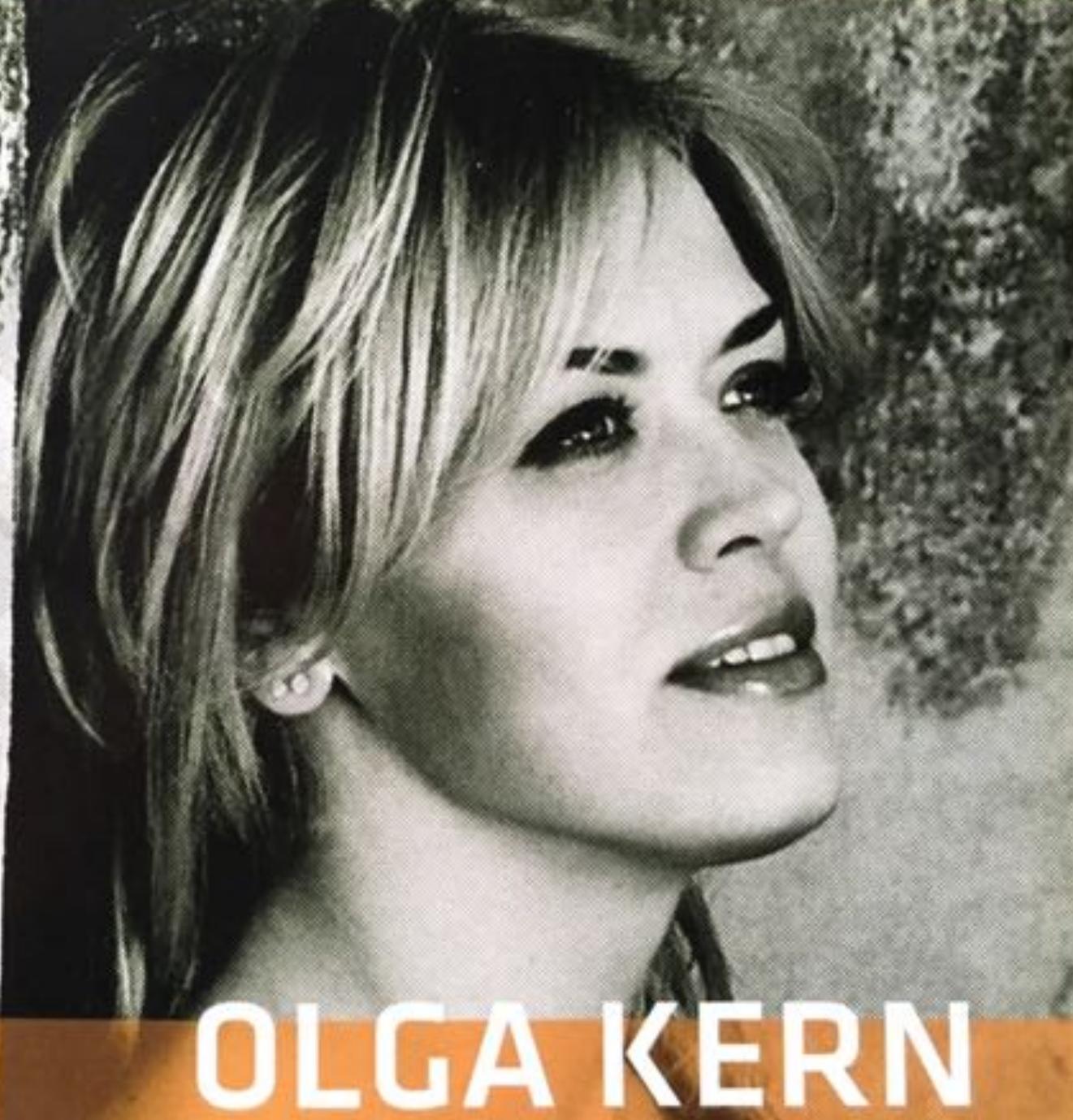
III. Mladi princ i mlada princeza

Andantino quasi allegretto - Pochissimo più mosso - Come prima -
- Pochissimo più animato

IV. Veselje u Bagdadu - More - Razbijanje lade od stijene sa bronzanim ratnikom - Epilog

Allegro molto - Lento - Vivo - Allegro non troppo e maestoso - Tempo come I

OLGA KERN

OLGA KERN poznata je kao jedna od najboljih pijanistica svoje generacije. Umjetnica je izrazito zanimljive scenske pojave koja pljeni pažnju cijelokupnog auditorija, te posebno strastvenog i uvjerljivog pristupa interpretaciji uz besprijeckoru pijanističku tehniku. Rođena je u porodici muzičara, te je kao vrlo mlada ostvarila brojne međunarodne uspjehe, među kojima je i prvo mjesto na prestižnom Međunarodnom pijanističkom takmičenju *Rachmaninov* koje je osvojila sa samo 17 godina. Svoje pijanističko školovanje započela je uz istaknutog pedagoga Evgenija Timakina, a nastavila na Konzervatoriju Tchaikovsky u Moskvi u klasi profesora Sergeja Dorenskog, te na poznatoj *Accademia Pianistica Incontri col Maestro u Imoli* (Italija) u klasi Borisa Petrušanskog. Dobitnica je brojnih priznanja i nagrada, među kojima je i prva nagrada osvojena na prestižnom Međunarodnom pijanističkom takmičenju *Van Cliburn*, na kojem je nastupila 2001. godine. Bila je i laureat čak jedanaest međunarodnih takmičenja, te je nastupala na koncertnim turnejama širom Rusije, Evrope, SAD-a, Južne Afrike, Japana i Južne Koreje. Olga Kern je i članica ruske Međunarodne akademije umjetnosti. Premijerni nastup u njutorškom Carnegie Hallu imala je 2004. godine u dvorani Zankel, a samo osam dana nakon debitantskog nastupa nastupila je u dvorani Isaac Stern, također pri Carnegie Hallu na njihov poziv. Nastupala je širom svijeta u najvećim svjetskim koncertnim dvoranama kao što su La Scala (Milano, Italija),

Tonhalle (Zürich, Švicarska), Velika sala Moskovskog konzervatorija (Moskva, Rusija), Symphnoy Hall (Osaka, Japan), Salzburger Festspielhaus (Salzburg, Austria), Châtelet (Pariz, Francuska). Nastupala je kao solistica uz različite orkestre: Kirov Orchestra, Orkestar Boljšoj teatra, Moskovska filharmonija, St. Petersburg Symphony, Ruski nacionalni orkestar, China Symphony, Beogradska filharmonija, Orkestar La Scale, Torino Symphony i Simfonijski orkestar Cape Towna, te je saradivala sa vrhunskim svjetskim umjetnicima poput čuvenih dirigenata Valerya Gergieva, Leonarda Slatkina, Manfreda Honecka, Vladimira Spivakova, Yurija Termirkanova, Pinchasa Zukermana i Jamesa Conlona. Osim solističkih recitala i nastupa sa orkestrom, djelovala je i kao članica više kamernih sastava, te nastupala sa sopranisticama Kathleen Battle i Renee Fleming, te violončelisticom Sol Gabetta. Učestvovala je na nekoliko festivala Klavier Ruhr i Kissinger Sommer festival u Njemačkoj, Radio-France Montpellier i Casadesus festival u Francuskoj, Ohridskom festivalu u Makedoniji, te Busoni festivalu u Italiji. Snimila je nekoliko nosača zvuka za prestižne svjetske producentske kuće, na kojima su trajno zabilježene njene izvedbe kapitalnih djela svjetske pijanističke literature, među kojima su najznačajniji snimci izvedbi Chopinovog Klavirskog koncerta br. 1, Sonata br. 2. i 3, te djela Rahmanjnova i Balakirjeva. Olga Kern aktivno pomaže obrazovanju mlađih muzičara kroz fondaciju *Aspiration* koju je 2012. godine osnovala

zajedno sa bratom Vladimirom Kernom, za finansijsku i umjetničku pomoć muzičarima širom svijeta.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ uspješan je i svestran mladi dirigent podjednako posvećen izvođenju i simfonijskog i opernog repertoara. Diplomirao je dirigovanje u klasi profesora Leopolda Hagera na Universität für Musik und darstellende Kunst u Beču. Učestvovao je na brojnim seminarima te osvojio prvu nagradu na Međunarodnom dirigentskom takmičenju Gregor Fitelberg u mjestu Katowice (Poljska). Bio je i stipendista prestižne Herbert von Karajan fondacije iz Berlina. Dirigovao je brojnim evropskim orkestrima (Wiener Symphoniker, Konzerthausorchester Berlin, Dresden Philharmoniker, Slovenska filharmonija, Škotski kamerni orkestar, Praški simfonijski orkestar, Stuttgarter Philharmoniker, Nürnberg Philharmoniker i mnogi drugi), a izvan evropskih granica sarađivao je sa Katarskom filharmonijom i vodećim koreanskim orkestrima. Nastupao je i na više međunarodnih muzičkih festivala, među kojima su najznačajniji Wiener Festwochen, Bratislava Music Festival, Kissinger Sommer Festival. Od 2005. do 2008. djelovao je kao šef-dirigent Tirolske opere (Tiroler Landestheater), gdje je izvodio najveća svjetska operna ostvarenja kao što su: *Salome* Richarda Straussa, *Leteći Holandez* Richarda Wagnera, *Madam Butterfly* i *Tosca* Giacoma Puccinija, *Cavalleria rusticana* Pietra Macagnija, *I pagliacci* Ruggiera

Leoncavalla, *Le nozze di Figaro* Wolfganga Amadeusa Mozarta, *Traviata* i *Nabucco* Giuseppe Verdija, i dr. Nastupao je u operama Narodnog pozorišta u Pragu, Landestheatra u Salzburgu i Narodnog pozorišta u Beogradu. Trenutno djeluje kao muzički direktor i šef-dirigent Filharmonije iz Brna (Češka) s kojom nastupa u velikim svjetskim koncertnim dvoranama, te svojom djelatnošću postaje jedan od najznačajnijih aktera muzičkog života ovog drugog po veličini češkog grada.

SIMFONIJSKI ORKESTAR HRVATSKE RADO-TELEVIZIJE nastao je postepenim proširivanjem prvog radijskog orkestra koji je osnovan 1929. godine, samo tri godine nakon početka emitovanja programa tadašnjeg Radio-Zagreba. Od 1991. godine orkestar djeluje pod sadašnjim nazivom. Tokom više decenija postojanja orkestar su vodili istaknuti dirigenti kao što su Pavle Dešpalj, Oskar Danon,

Uroš Lajovic. Osim za potrebe radija i televizije, orkestar je razvio i samostalnu koncertnu djelatnost, čiji rezultat je bilo mnoštvo koncerata umjetničke muzike izvedenih u zemlji i inozemstvu. Orkestar je nastupao i sa vrhunskim svjetskim umjetnicima, dirigentima i instrumentalistima, koji su svojim umjetničkim angažmanom uz orkestar kreirali jedinstvene koncertne ugođaje. Među njima su: Lovro von Matačić, Igor Markević, Franz Konwitschny, Claudio Abbado, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Ernst Bour, Stjepan Šulek, Krzysztof Penderecki, Antonio Janigro, André Navarra, Leonid Kogan, Henryk Szeryng, Aldo Ciccolini, Ruža Pospiš-Baldani, Dunja Vejzović, Dubravka Tomšić-Srebotnjak, Rudolf Klepač, Ivo Pogorelić, Mstislav Rostropović, Maksim Fedotov, Edita Gruberova, José Carreras, Ruggero Raimondi, Barbara Hendricks, Luciano Pavarotti i dr. Uz klasični i savremeni repertoar, te snimanja za potrebe Hrvatske radiotelevizije i diskografskih kompanija, Orkestar posebnu pažnju posvećuje i hrvatskoj muzičkoj baštini, te savremenom hrvatskom stvaralaštvu. U diskografskom opusu ističu se autorski albumi hrvatskih kompozitora Stjepana Šuleka, Milka Kelemena i Mire Belamarića, serija CD-a posvećenih šefovima dirigentima Orkestra, Alpska simfonija Richarda Straussa, te album sa snimljenim izvedbama djela talijanskoga kompozitora Gina Marinuzzija Starijega. U sezoni 2010./2011. Orkestar je obilježio osamdesetu godišnjicu postojanja, te je tom prilikom objavljena i monografija o njegovom djelo-

vanju uz dvostruki album na koji su uvrštene snimke šefova dirigenata: Milana Horvata, Krešimira Šipuša, Josefa Daniela, Pavla Dešpalja, Vladimira Kranjčevića, Oskara Danona, Uroša Lajovica i Nikše Bareze. Orkestar je nagrađen brojnim nagradama i priznanjima, među kojima je i nagrada Judita 59. Splitskog ljeta (2013) za nastup u programu posvećenom djelima Blagoja Berse i Dore Pejačević.

ODJELIMA

Franz Liszt, majstor muzike za klavir u periodu romantizma, jednak kompozitorski uspjeh doživio je i kroz svoja orkestarska ostvarenja. Fokusiran na male, zaokružene forme, poput simfonijske pjesme, u kojima s mnogo lakoće dočarava željeni programski sadržaj, na tom polju kreirao je niz djela kojima je obilježio muzičku historiju. Jedno od značajnijih Lisztovih djela, kojim uspješno objedinjuje dvije oblasti, pijanističku i orkestarsku, je **Totentanz**.

za klavir i orkestar. Ovo čuveno Lisztovo djelo nastalo je kao parafraza na gregorijanski napjev *Dies Irae*, koji je inače sastavni dio Requiema, mise za mrtve. Djelo nosi klasifikacijski broj S. 126, a nastalo je 1849. godine, nakon čega je čak dva puta revidovano (1853. i 1859). Liszt je lično bio fasciniran smrću, te je često kroz više djela nastojao oslikati sve implikacije tog pojma. No, njegov pristup ovoj tematici, u skladu sa romantičarskim načinom promišljanja, crpio je inspiraciju iz srednjovjekovne filozofije smrti, koja se po mnogočemu razlikovala od uvriježenog prosvjetiteljskog pristupa. Srednjovjekovno poimanje zasnivalo se na vrlo jasno formiranim predstavama smrti, i života poslije, te smrti kao prirodnoj, nelzbježnoj i svakodnevnoj pojavi. Kasniji prosvjetiteljski odnos pravi otklon od smrti, i u svojim filozofskim poimanjima fokusiran je isključivo na realnost kakvu mi poznajemo, bez ikakvog promišljanja o eventualnom životu poslije. Slijedeći srednjovjekovnu filozofiju, Liszt je, inspirisan Berliozovom *Fantastičnom simfonijom* i njegovim tretmanom gregorijanske melodije *Dies Irae*, te čuvenom freskom *Trijumf smrti* Francesca Trainija, nekoliko godina poslije komponovao ovo djelo. Djelo je premijerno izvedeno u Hagu 1865., a izveo ga je Hans von Bülow, kome je ono i posvećeno. Karakteristično je po upotrebi kanonskog kontrapunkta, te vrlo modernističkom tretmanu dionice klavira, na momente i perkusivne prirode. To se posebno odnosi na odjeljke u vidu toccatte, gdje ponavljanjem

nota u istom ritmu pijanisti prave mračne, gotovo zastrašujuće gradacije, i kreiraju vrlo uzbudjujući zvučni efekat, posebno uz pratnju gudačkog orkestra koji svira *col legno* i time kreira poseban zvučni ambijent. Djelo je uvršteno u program 20. SVEM-a kao omaž milionima žrtava Prvog svjetskog rata, te kao doprinos globalnom obilježavanju stotinu godina od ovog stravičnog događaja.

Djelo pisano za isti sastav, klavir i orkestar, kao i Lisztov Totentanz, je i **Rapsodija na Paganiniјevu temu** Segeja Rahmanjinova. Mnogo se paralela između dva djela i kompozitora može povući. Baš kao i Liszt, Rahmanjinov je bio majstor muzike za klavir i neka od svojih najznačajnijih djela posvetio je upravo tom instrumentu. *Rapsodija na Paganinijevu temu*, op. 43, nastala je 1934. godine u Švicarskoj, a premijerno je izvedena iste godine u SAD-u u izvedbi samog kompozitora, Filadelfija orkestra i maestra Leopolda Stokowskog. Jedno je od posljednjih Rahmanjinovih djela. Djelo je nastalo na čuvenu temu 24. violinskog Capriccia istaknutog violinističkog virtuoza Nicola Paganinija. Sastavljeno je iz 24 varijacije, od kojih je većina pisana u a-molu. Djelo ima i koncertantni prizvuk, pa se često prvih deset varijacija poima kao prvi stav, varijacije 11-18 kao drugi, a ostatak kao treći stav koncerta. Posebna specifičnost djela leži u tome da se, nakon kratkog uvoda, javlja prvo varijacija, a tek potom tema. Ovakav postupak Rahmanjinov je

preuzeo iz Finala Beethoveneve *Eroike*. U Varijaciji br.7, baš kao i u Lisztovom Totentanzu, javlja se čuvena gregorijanska melodija *Dies Irae*, kao svojevrsna kontrastirajuća tema Paganinijevoj. Ova tema javlja se u dionici klavira, dok orkestar u pratnji iznosi elemente Paganinijeve početne teme. *Dies Irae* je zadržan u još tri varijacije, a posebno je upečatljiv u Varijaciji br.9 gdje se, kao i u Lisztovom Totentanzu, javlja uz pratnju gudačkog orkestra koji svira *col legno* i stvara mračan zvučni efekat. Jedna od najpoznatijih varijacija je Variacija br.18 i vrlo često se izvodi samostalno. Specifična je po tretmanu Paganinijeve teme u inverziji u Des-duru. Posljednja varijacija postavlja visoke tehničke zahtjeve pred izvođača, te donosi impresivnu dinamičku gradaciju, u okviru koje Rahmanjinov ponovo uvodi i temu *Dies Irae*. Na samom vrhuncu ovog dramatski najuzbudljivijeg dijela kompozicije, kompozitor, na iznenadenje slušalaca, vraća početnu Paganinijevu temu, kojom djelo, nakon bure, zaključuje u mirnom i staloženom zvučnom ozračju.

Prepoznatljiv spoj bogate instrumentacije i inspiracije egzotičnim Orientom je zasigurno čuvena **Šeherezada** ruskog majstora orkestracije i jednog od najistaknutijih kompozitora ruskog romantizma, Nikolaja Rimskog-Korsakova. Ova simfonijska poema, op. 35, nastala je 1888. godine. Fasciniran bogatstvom orientalnih kultura, te pričama i legendama punim

mašte, Rimski-Korsakov došao je na ideju da napiše djelo inspirisano pričama iz čuvene *Hiljadu i jedne noći*. No, neželeti djelo ograničiti samo na određene priče knjige i u programskom i u muzičkom smislu, Rimski-Korsakov je *Šeherezadu* podijelio u četiri dijela koja nose malo nejasne programske nazine, koji ne upućuju direktno na određene fragmente *Hiljadu i jedne noći*, već nastoje slušatelja uputiti na što generalniji bajkoviti utisak cijelokupnog djela neovisan o konkretnoj radnji. Prvi dio nosi naziv *More i Sinbadova lađa*, drugi dio je *Priča o princu od Kalendara*, treća je *Mladī princ i mlada princeza*, a cijelokupno djelo zaključuje se programski kompleksnijim četvrtim odjeljkom *Veselje u Bagdadu – More – Razbijanje lađe o stijenu sa bronzanim ratnikom – Epilog*. Cijelokupno djelo, kao što je to slučaj i u *Hiljadu i jednoj noći*, objedinjuje početna priča o sultanu Šahrijaru i sultaniji Šeherezadi, koju sultan planira ubiti, a koja svoju smrt odgada tako što sultanu svake večeri priča novu priču i provocira njegovu radoznalost. Rimski-Korsakov u muzičkom smislu likovima Šahrijara i Šeherezade daje gotovo status lajtmotiva. Cijelokupna simfonijska poema počinje mračnom temom u dubokom registru orkestra koja oslikava sultana Šahrijara i njegove mračne namjere. Nasuprot njoj, javlja se tema Šeherezade u dionici solo violine praćene harfom. Ove teme se potom cijelovito ili u fragmentima javljaju kada god ovi likovi utiću na radnju, što se dešava na početku svakog od četiri odsjeka djela. Uvod u drugi dio predstavljen je također

violinškim solom, koji gotovo da simbolizira Šeherezadin pripovjedački glas, što je slučaj i u intermezu na početku trećeg odsjeka. Treći odsjek smatra se posebno liričnim i u muzičkom i u programskom smislu jer pripovijeda o ljubavi između mladog princa i princeze. Četvrti, finalni odsjek počinje nešto ublaženim lajmotivom sada nestripljivog sultana, te se ponovo nastavlja na Šeherezadin lajmotiv u vidu violinškog sola. Ovaj odsjek sublimira sav muzički materijal korišten u prethodnim odsjecima, te obrazuje jednu cjelinu uvezanu ponavljanjem određenih karakterističnih melodija. Cjelokupno djelo zaključuje se transformacijom sultanovog lajmotiva u onaj Šeherezade, i označava njen konačni trijumf i spas od smrti. U muzičkom smislu, lajmotivi sultana i Šeherezade povezuju djelo u cjelinu, držeći sve njegove dijelove na okupu. Rimski-Korsakov sličan muzički materijal koristi i u dijelovima u kojima je radnja fokusirana na druge likove, na primjer, u drugom odsjeku kada donosi priповijest princa od Kalendara, da bi do kraja održao muzičku koherentnost.

Esma Sulejmanagić, mr. muzikologije

REQUIEM L 94

Izložba fotografija *Marija Majcana*

Neki nas događaji potresu toliko da ih ne možemo zaboraviti, ti nam se prizori trajno utisnu u pamćenje. Ratne su strahote i stradanja tema univerzalna koliko i lokalna: ruševine nalikuju jedne drugima, ali su priče u njihovoј pozadini drugačije. Jedna je takva, fotografска priča, pred nama, u radovima Marija Majcana. Kao violist Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije s nekolicinom kolega došao je u Sarajevo, ratne 1994. godine, svirati s kolegama iz Sarajevske filharmonije, usred ruševina Nacionalne biblioteke BiH. Pod ravna-njem svjetski uglednog dirigenta Zubina Mehta održan je koncert sa solistima - zvijezdama: Joseom Carrera-som, Ruggerom Raimondijem, Cecilijom Gasdijom i Ildikó Komlosi. Glazba je, zamisljam to, odzvanjala, širila se prostorom, rasla i rasla, izvan i iznad ruševnih zidova i svoda biblioteke, kao suprotnost kaosu i destrukciji usred kojih se izvodila, kao izraz nade u bolji, humaniji svijet. Svet koj ne uništava knjige i manu-skripte, cijelu jednu povijest ovog prostora od srednjeg vijeka na ovamo, granatiranjem temeljne institucije znanstvenog rada i visokog obrazovanja u BiH zadavši udarac središtu kulture i identiteta jednog podneblja.

Daleko od toga da Mario Majcan reflektira o univerzalnim značenjima jednog takvog događaja – njegove su (fotografske) ambicije intimnije prirode. On fotografijama bilježi grad u kojem je proveo vojni rok, sredinom 80-tih, u jednom drugom i drugačijem vremenu. **Sada, 10 godina poslije, on prolazi gradom i bilježi prizore na koje nailazi, sa sjetom i tugom.** Neuhranjenu djevojčiću koja pozira pred ruševinim zgradama, živog i neugasnoga duha, staro gradsko groblje u kojem se i dalje, zbog okupacije, pokapaju nove žrtve, raspukle pa polijepljene prozore, otkrhnute fasade s otiskom Vučka, poznate maskote sarajevskih Zimskih olimpijskih igara 1984., još jednim podsjetnikom na druga vremena. Maskota je otpala, ostalo je samo udubljeno polje na zidu okruženo tragovima granata. I tako dalje i tako dalje...

Sarajevo u ratu sigurno je bila eksploatirana fotoreporter-ska tema, ali fotografije Marija Majcana ne pripadaju toj kategoriji. One su nastale spontano, iz unutarnjeg nagona, ne po zadatku. Kao reagiranje jednog stranca koji se vraća u mjesto koje je jednom već posjetio, ali sada u sasvim drugim okolnostima. I koji s tim mjestom (prostorom, ljudima), suoči. Danas, 20 godina poslije, te nas fotografije opominju: Da se ne ponovi!

Maša Šerbac

Autor Mario Majcan je rođen u Zagrebu 1966. godine. Stalni je član Simfonijskog orkestra HRT-a od 1991. godine. Izlaze fotografiju od 1994. (Hrvatska fotografija 1994.) Član je ULUPUH-a.

Subota, 08.11.2014. | Narodno pozorište Sarajevo

ELENA MOSUC, SOPRAN

DoReMi & vi

Dirigent Ivo Lipanović

FONDACIJA ZA MUZIČKE UMJETNOSTI

MUSIC ARTS FONDATION

Upravni odbor

1. Josip Muselimović, predsjednik
2. Mensur Čolaković, član
3. dr. Milorad Kenjalović, član

Predsjednik

Ninoslav Verber

XX. SVEM

Ninoslav Verber, umjetnički direktor

Lejla Hasanbegović, izvršna direktorka

Esma Sulejmanagić, glasnogovornica

Gordan Simić, inspicijent

Almin Berbić, box office

Almin Zrno, oficijelni fotograf

Izdavač:

Fondacija za muzičke umjetnosti

Music Arts Fondation

Za izdavača:

Ninoslav Verber

Tekstovi:

Esma Sulejmanagić

Dizajn i DTP:

Triptih ... na webu i na zemlji

Stampa:

Amos d.o.o. Sarajevo

Tiraž:

1.000

Music Arts Fondation

Fondacija za muzičke umjetnosti

Trg Barcelone 3, 71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

www.maf.ba

Član Europske udruge festivala od 2014.

Member of European Festivals Association
since 2014.

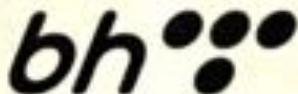

MUSIC ARTS FOUNDATION

FONDACIJA ZA MUZIČKE UMJETNOSTI

www.maf.ba

GENERALNI SPONZOR

SPONZORI

Ministarstvo
kulturne i sportske
Kantona Sarajevu

Ministarstvo kulture
i sporta Federacije
Bošne i Hercegovine

Grad
Sarajevo

UniCredit

PARTNERI

NARODNO
POZORIŠTE
SARAJEVO

SARAJEVSKA FILHARMONIJA

MEDIJSKI POKRIVATELJI

PINK BH

RSG
RADIO

antena
PREMIUM

OSLOBODENJE